

Kara tematikai veltīto vārdu lietojuma salīdzinājums latviešu un krievu portālos

Klāvs Sedlenieks

*Rīgas Stradiņa universitāte,
Komunikācijas studiju katedra, Latvija*

Ievads. 2014. gadā Latvijas sabiedrība uzmanīgi sekoja līdzi notikumiem Ukrainā. Gads sākās ar vardarbību pret protestētājiem Kijevā, kur tā ātri vien pārauga atklātos bruņotos konfliktos Ukrainas austrumos. Arī Krievijas īstenotā Krimas okupācija nepalika nepamanīta. Latvijas akadēmiskajā vidē bieži tiek runāts par informatīvās telpas sadalījumu, uzsverot latviski un krieviski runājošās vides atšķirības. Tajā pašā laikā pastāv arī viedoklis, ka latviski un krieviski runājošo Latvijas iedzīvotāju starpā gan vērtību, gan uzskatu ziņā pastāv diezgan liela vienprātība.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Šā pētījuma mērķis bija iegūt papildu ieskatu latviešu un krievu valodas informatīvajā telpā, liekot uzsvāru uz to, kā interneta komentāru valodā atbalsojas ziņu portālos atspoguļotie bruņotie konflikti. Lai to paveiktu, uzdevums bija, izmantojot datus, kas iegūti, izmantojot "Interneta agresivitātes indeksu" (IAI), salīdzināt dažu ar kara tematiku saistītu vārdu izmantošanas dinamiku no 2014. gada janvāra beigām līdz 2015. gada janvārim. Ar IAI palīdzību tika atlasīti trīs atslēgvārdi (karš / война, agresija / агрессия, fašisms / фашизм) un salīdzināti iegūtie grafiki. Galvenā uzmanība tika pievērsta, nevis absolūtajam vērtību lielumam, bet gan dinamikai, t. i., vai grafiku forma un tendences ir savā starpā līdzīgas.

Rezultāti. Rezultāti liecina, ka vārda "karš" dinamika latviešu un krievu portālos ir līdzīga: tā piedzīvo kāpumu 2014. gada martā, maijā, bet visaugstāko līmeni sasniedz 2014. gada septembrī, kam seko zināms atslābuma periods līdz pat 2015. gada janvāra vidum. Savukārt vārda "agresija" dinamika latviešu un krievu valodā ievērojami atšķiras, turklāt latviešu valodā kāpumi un kritumi vārda lietojuma intensitātē atgādina kāpumus un kritumus vārda "karš" lietojumā, kamēr krievu valodā šeit līdzība nav saskatāma. Vārda "fašisms" lietojums latviešu un krievu valodā uzrāda līdzīgu dinamiku, veidojot divus augstākos punktus, kas saistīti ar 16. martu un 9. maiju, turklāt latviešu portālos augstāks ir 16. marta *piķis*, kamēr krievu valodā – 9. maija *piķis*. Pārējā laikā abās valodās šī vārda lietojums ir samērā nenozīmīgs.

Secinājumi. Dati liecina, ka par spīti reizēm dzirdamajai retorikai attiecībā uz Krievijas politiku, kas tiek salīdzināta ar fašismu, šī termina aktualitāte interneta portālu komentāros ir galvenokārt saistīta ar vietēja rakstura notikumiem – 16. marta leģionāru gājieni un 9. maija Uzvaras dienas svinībām. Lai gan uzsvāri ir dažādi latviešu un krievu valodā rakstītajos komentāros, kopējās tendences ir līdzīgas. Arī kara pieminēšanas dinamika daudz neatšķiras un kopumā liecina, ka gan latviešu, gan krievu valodā rakstošie komentētāji seko līdzi notikumiem. Tajā pašā laikā latviski rakstošie komentētāji acīmredzot notikumus Ukrainā saista vairāk ar agresijas jēdzienu, kamēr krieviski runājošajiem šī asociācija ir mazāk izteikta.